

**PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
Comisia pentru tehnologia informației și comunicațiilor**

Nr.4c-16/50/29.03.2017

Către,

COMISIA PENTRU AFACERI EUROPENE

PROIECT DE OPINIE

privind propunerea de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind dreptul de autor pe piața unică digitală

COM (2016) 593

În conformitate cu prevederile *art. 170 alin.(1) din Regulamentul Camerei Deputaților, republicat, în temeiul Tratatului privind Uniunea Europeană (TUE), a Protocolului nr.1 și Protocolului nr.2, Anexe la TUE și a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE)*, Comisia pentru tehnologia informației și comunicațiilor a fost sesizată, în data de 28.02.2017, pentru examinare în fond și întocmirea unui proiect de opinie, cu *propunerea de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind dreptul de autor pe piața unică digitală – COM (2016)593*.

Obiectivul prezentei propuneri de directivă este modernizarea anumitor aspecte ale cadrului Uniunii privind drepturile de autor pentru a ține seama de evoluțiile tehnologice și de noile canale de distribuție a conținuturilor protejate din cadrul pieței interne.

Propunerea de Directivă privind drepturile de autor are trei mari priorități:

1. O ofertă de conținut mai variată și un acces mai larg la aceasta online și peste granițe

Se propune un mecanism juridic prin care radiodifuzorii să obțină mai ușor de la titularii de drepturi autorizațiile de care au nevoie pentru a transmite online programe în alte state

membre ale UE. Este vorba de programe pe care radiodifuzorii le transmit online în același timp cu emisiunile lor, precum și de servicii de video în reluare, cum ar fi My TF1 în Franța, ZDF Mediathek în Germania, TV3 Play în Danemarca, Suedia și statele baltice și AtresPlayer în Spain, pe care aceștia doresc să le pună la dispoziție online și în alte state membre. Asigurarea posibilității radiodifuzorilor de a oferi marea majoritate a conținutului lor, cum ar fi știri, emisiuni culturale, emisiuni politice, documentare sau programe de divertisment, și în alte state membre va oferi consumatorilor mai multe posibilități de alegere.

Se facilitează obținerea autorizațiilor necesare de către operatorii care oferă pachete de canale (cum ar fi Proximus TV în Belgia, Movistar + în Spania sau IPTV Entertain, aparținând Deutsche Telekom, în Germania): în loc să fie nevoiți să negocieze individual cu fiecare titular de drepturi, pentru a putea oferi aceste pachete de canale provenind din alte state membre ale UE, aceștia vor putea obține licențe de la organismele de gestionare colectivă, care îi reprezintă pe titularii drepturilor. Acest lucru va asigura, de asemenea, clienților lor o mai mare ofertă de conținut.

Pentru a încuraja dezvoltarea în Europa a ofertei de video la cerere (*Video-on-Demand - VoD*), se solicită statelor membre să înființeze organisme de negociere, care să ajute titularii de drepturi în domeniul audiovizual și platformele de VoD să ajungă la acorduri de licență, inclusiv pentru serviciile transfrontaliere. Un dialog cu industria audiovizuală pe tema acordării de licențe și a utilizării de instrumente inovatoare, cum ar fi platformele de acordare a licențelor, va completa acest mecanism.

Prezenta propunere de directivă privind drepturile de autor va ajuta muzeele, arhivele și alte instituții să digitizeze și să pună la dispoziție și în alte state membre operele care au ieșit din circuitul comercial, cum ar fi cărțile sau filmele protejate prin drepturi de autor, dar care nu mai sunt disponibile publicului.

2. Norme îmbunătățite privind drepturile de autor în domeniul cercetării și educației

Se propun excepții obligatorii sau o limitare pentru a permite ca :

- organismele de cercetare să extragă text și date în scopuri de cercetare științifică,
- versiunile digitale ale operelor și altor obiecte protejate să fie utilizate în scopul unic al ilustrării didactice,
- instituțiile de patrimoniu cultural să realizeze copii ale operelor și ale altor obiecte protejate care se află în colecțiile lor permanente, dacă acest lucru este necesar pentru conservarea respectivelor opere și obiecte protejate.

3. O piață mai echitabilă și sustenabilă pentru creatori și presă

Propunerea de directivă vizează consolidarea poziției titularilor de drepturi în ceea ce privește negocierea și remunerarea pentru exploatarea online a conținutului lor pe platformele de video-sharing, cum ar fi YouTube sau Dailymotion. Aceste platforme vor avea obligația de a se dota cu mijloace eficiente, cum ar fi tehnologia care detectează automat piesele muzicale sau operele audiovizuale identificate de titularii de drepturi și a căror autorizare sau eliminare este convenită de aceștia cu platformele.

Se propune introducerea unui nou drept conex pentru editori, similar cu dreptul care există deja în legislația UE pentru producătorii de film, producătorii de înregistrări sonore (fonograme) și alți actori din industriile creative, cum ar fi radiodifuzorii. Noul drept recunoaște rolul important exercitat de editorii de presă în investițiile în conținutul jurnalistic de calitate și în crearea de astfel de conținut, care este esențial pentru accesul cetățenilor la cunoștințe în societăților noastre democratice. Întrucât vor fi recunoscuți juridic pentru prima dată ca titulari de drepturi, aceștia se vor afla într-o poziție mai bună atunci când vor negocia cu serviciile online care utilizează sau oferă acces la conținutul lor și vor avea, de asemenea, o mai mare capacitate de combatere a pirateriei.

Propunerea de directivă prevede o obligație de transparență a editorilor și a producătorilor, care trebuie să comunice autorilor sau artiștilor interpreți sau executanți profiturile pe care le realizează cu operele lor. Acesta instituie, de asemenea, un mecanism care permite autorilor și artiștilor interpreți sau executanți să obțină o cotă echitabilă atunci când își negociază remunerația cu producătorii și editorii. Acest lucru ar trebui să conducă la creșterea încrederii între actorii participanți la lanțul valoric digital.

Prezenta propunere se bazează pe articolul 114 din TFUE. Acest articol conferă UE competența de a adopta măsuri care au ca obiect instituirea și funcționarea pieței interne.

Subsidiaritatea

Este necesar să se intervină la nivelul UE pentru a se asigura că toate statele membre dispun de mecanisme de acordare a licențelor pentru accesarea și difuzarea operelor aflate în afara circuitului comercial și pentru a se asigura că aceste mecanisme au un efect transfrontalier. În ceea ce privește exploatarea online a operelor audiovizuale, pentru promovarea disponibilității operelor europene pe platformele de video la cerere din toată UE este necesar să se faciliteze negocierea contractelor de licență în toate statele membre.

Autorii și artiștii interpreți sau executanți trebuie să beneficieze, în toate statele membre, de un nivel înalt de protecție stabilit prin legislația UE. În acest scop și în acela de a se preveni discrepanțele dintre statele membre, este necesar ca la nivelul UE să se stabilească o abordare comună a cerințelor de transparență și a mecanismelor care permit ajustarea contractelor, în anumite cazuri, și soluționarea litigiilor. De asemenea, este necesară armonizarea limitelor și excepțiilor privind utilizarea operelor protejate.

Demersuri la nivelul Comisiei pentru tehnologia informației și comunicațiilor

În data de 15 martie 2017, Comisia pentru tehnologia informației și comunicațiilor a organizat dezbaterile pe marginea *propunerii de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind dreptul de autor pe piața unică digitală – COM (2016)593*, la care au participat reprezentanți ai: organizațiilor neguvernamentale, Oficiului Român pentru Drepturile de Autor (ORDA), Centrului Român pentru Administrarea Drepturilor Artiștilor Interpreți (CREDIDAM), Ministerului Culturii și Identității Naționale, Ministerului Comunicațiilor și Societății Informaționale, Asociației Industriilor Muzicale din România (AIMR), Asociației Naționale a Furnizorilor de Internet și alți utilizatori de internet.

Ca urmare a organizării dezbaterii Comisia a primit puncte de vedere scrise de la: Camera Americană de Comerț (AmCham), CREDIDAM, ORDA, Asociația pentru Tehnologie și Internet (APTI).

1. Punct de vedere AmCham

Art. 3 din propunerea de directivă

Camera Americană de Comerț susține că economia europeană trece printr-o transformare importantă în era digitală, care se bazează pe analize a unor cantități mari de date, internetul lucrurilor, astfel încât extragerea de text și date este o componentă importantă pentru inovație și dezvoltare. Prin propunerea de directivă este permisă extragerea datelor și a textului din opere la care au acces legal, în scopuri de cercetare științifică, de către organisme non-profit. AmCham susține că acest lucru ar duce la incertitudine juridică și că va afecta companiile mici, care se bazează tot mai mult pe analiză de date. În consecință, AmCham susține extinderea excepției pentru extragerea de text și date și la organizații de cercetare comerciale.

Art. 11 din propunerea de directivă

În ceea ce privește introducerea posibilității pentru editorii de presă de a autoriza sau de a fi plătiți pentru conținutul pe care îl produc, AmCham preconizează că acest lucru va avea efecte negative similare cu experiența Spaniei și a Germaniei, unde au fost introduse dispoziții legale comparabile. În Spania s-au închis publicații online care difuzau gratuit către consumatori, iar introducerea costurilor nu a mai garantat viabilitatea economică a activității. În ceea ce privește editorii, în Spania aceștia nu au avut de câștigat ci a scăzut traficul web pe paginile de știri. De asemenea, editorii ar putea abuza de acest drept atunci când se utilizează extrase sau se introduce un link către conținutul publicațiilor. AmCham mai susține că prin art. 11 se limitează pluralismul mass-media și că vor fi îngreunate activitățile de cercetare.

Art. 13 din propunerea de directivă

În ceea ce privește extinderea răspunderii filtrarea conținutului pentru o gamă largă de servicii online, AmCham susține că impunerea unei astfel de obligații prejudiciază libertatea de

exprimare și amintește despre cauza Curții de justiție a Uniunii Europene C-360/10, cauză în care s-a hotărât că atunci când unui furnizor de servicii de găzduire i se cere să instaleze un sistem de filtrare a informațiilor reprezintă o încălcare a drepturilor fundamentale. Aceste obligații de monitorizare ar putea crea un dezechilibru între interesele concurente în ceea ce privește drepturile de autor. AmCham mai consideră că este necesară clarificarea acestui articol pentru situația stocării informațiilor în cloud. Chiar și în cadrul legal actual este necesară clarificarea reproducerii în situația în care se utilizează servicii de cloud.

2. Punct de vedere CREDIDAM

Punctul de vedere al CREDIDAM se concentrează pe garantarea unei remunerații echitabile pentru punerea la dispoziție, în mediul on-line, a interpretărilor artiștilor interpreți sau executanți.

Art. 10 din propunerea de directivă

CREDIDAM apreciază lipsită de conținut propunerea de instituire a unui organism imparțial care să ofere asistență

Art. 13 din propunerea de directivă

CREDIDAM susține că, pentru aplicarea efectivă a art. 13, ar trebui specificat faptul că furnizorii de servicii online nu pot invoca dispozițiile directivei E-commerce 2000, ale cărei prevederi sunt conflictuale cu propunerea de la art. 13.

Art. 14 din propunerea de directivă

În ceea ce privește obligația de transparență dintre contractele încheiate între artiști și producători, dispozițiile propunerii de directivă nu sunt de natură să garanteze acest lucru, întrucât și acum contractele se încheie aparent transparent, dar artistul nu este conștient de drepturile transferate. Prevederile directivei ar beneficia doar artiștilor cunoscuți, iar excepțiile pe care le prevede de la obligația de transparență sunt interpretabile și nu este clar cum vor fi cuantificate.

Art. 15 din propunerea de directivă

Cu privire la mecanismul de solicitare a unei remunerații suplimentare CREDIDAM este de părere că va fi greu de dovedit dezechilibrul între plăți și beneficiile obținute din exploatarea drepturilor și că este neclar în această situație care va fi relația dintre artist și producător.

Art. 16 din propunerea de directivă

În ceea ce privește introducerea unei posibilități de soluționare alternativă a conflictelor, CREDIDAM consideră că acest nou mecanism nu ar duce la o schimbare sau la garantarea

remunerației echitabile a artiștilor, având în vedere experiențele cu arbitrajul în România, cauzele urmând să fie soluționate tot în instanțele de judecată.

3. Punct de vedere ORDA

În vederea elaborării unei poziții de țară ORDA a solicitat pe 9 ianuarie 2017, puncte de vedere de la părțile interesate de pe piață în ceea ce privește propunerea de directivă, primind poziții de la bibliotecari, editori, uniuni de artiști. Poziția ORDA cuprinde concluziile rezultate în urma acestor consultări. Concluziile generale evidențiază că există probleme la nivelul terminologiei utilizate în propunerea de directivă, respectiv că studiile de impact de la nivelul Comisiei Europene sunt lacunare. Pe 21-22 februarie ORDA a reluat consultările pentru clarificarea anumitor chestiuni punctuale. În cadrul reuniunilor de la nivelul Consiliului Uniunii Europene, poziția României a fost următoarea:

Art. 3 din propunerea de directivă – extragere de text și date în scop de cercetare

Menținerea excepției de extragere de text și date doar pentru organismele de cercetare este restrictivă și ar trebui extinsă la instituțiile culturale deținătoare de patrimoniu, având în vedere complexitatea colecțiilor pe care le dețin și pentru a include și bibliotecile care au statut de bibliotecă de cercetare.

Art. 4 din propunerea de directivă – utilizarea operelor protejate în activitățile didactice transfrontaliere

Excepția așa cum apare în propunerea de directivă este foarte limitată întrucât se aplică doar instituțiilor educaționale și nu permite partajarea între studenți. De asemenea, se împiedică dezvoltarea unor servicii care să permită studiul de la distanță (ceea ce poate afecta accesul persoanelor cu dizabilități). În plus, trebuie clarificate limitele excepției și cum se va face remunerarea compensatorie pentru utilizarea operelor.

Art. 5 din propunerea de directivă – conservarea patrimoniului cultural

În ceea ce privește facilitarea realizării de copii ale operelor protejate de către instituții de patrimoniu cultural, această excepție este incompletă întrucât vizează doar lucrările aflate permanent în colecția unei biblioteci. De asemenea, nu se face nicio referire în prevederile directivei la punerea a dispoziția publicului la terminalele speciale, în clădirile instituțiilor. Definiția instituției de patrimoniu digital are nevoie de clarificare, inclusiv cu privire la includerea arhivelor sau bibliotecilor.

4. Punct de vedere APTI

APTI propune respingerea integrală a articolelor 11 și 13. Astfel, art. 11 ar aduce incertitudine juridică pentru oricine postează un link sau un rezumat al unei știri, limitând în mod direct libertatea de exprimare, punându-se totodată o piedică pentru startup-uri. În ceea ce privește art.

13, obligația de filtrare a conținutului încărcat on-line ar putea construi un sistem în care cetățenii se vor confrunta cu blocarea conținutului de către platforme on-line. Programele de filtrare nu ar avea capacitatea să înțeleagă și excepțiile de la protejarea drepturilor de autor, precum dreptul la parodie, scopurile educaționale, dând drepturi excesive proprietarilor de drepturi.

În ceea ce privește excepțiile de la articolele 3 și 4, APTI consideră că acestea ar trebui să fie mai cuprinzătoare, incluzând organismele de cercetare din sectorul privat și extinzând excepția cu privire la educația digitală.

5. Punct de vedere Alex Lungu (producător de film)

Alex Lungu atrage atenția asupra principiilor, respectiv asupra culturii internetului care presupune o combinație de lucrări deja existente și posibilitatea de utilizare a fragmentelor din diferite opere și crearea de opere noi (exemplu: GIF, meme). Comitetul Culturii din cadrul Parlamentului European a propus adăugarea unei excepții care ar permite utilizarea digitală a citatelor sau extraselor din lucrări în scopuri de critică, pentru realizarea unui comentariu, a unei caricaturi sau a unei parodii.

Cu privire la art. 11 Alex Lungu precizează că aceasta ar fi un privilegiu acordat marilor conglomerate media pentru a obține profit de la companii ca Google sau Facebook, în condițiile în care veniturile publicațiilor au început să scadă.

În ceea ce privește art. 13, acesta este incompatibil cu Directiva E-commerce și cu Carta Drepturilor Fundamentale.

6. Punct de vedere DIGITALEUROPE

DIGITALEUROPE a trimis același punct de vedere și la instituțiile europene în februarie 2017, susținând că în loc de reducerea fragmentării pe piața unică digitală, propunerea de directivă pune noi bariere și dă naștere la drepturi teritoriale și la birocrație.

Observații exprimate în cadrul dezbaterii publice:

- Terminologia utilizată în propunerea de directivă este neclară;
- Propunerea de directivă nu a ținut cont de consultările realizate și punctele de vedere exprimate la nivel european;
- Art. 11 și 13 limitează drepturile fundamentale, libertatea de exprimare și reprezintă un pericol pentru furnizorii de servicii online care nu își permit să acopere costurile instalării unor programe de filtrare a conținutului digital; art. 13 reprezintă o mașină de cenzură care va pune bariere în calea utilizării open source și care poate avea un impact negativ asupra platformelor cunoscute precum github sau wikipedia;

- Platformele de hosting nu pot implementa tehnologiile de filtrare, răspunderea fiind exagerată;
- Suprareglementarea internetului nu corespunde nevoilor utilizatorilor;
- Prevederile propunerii de directivă nu se corelează cu politicile Comisiei Europene în domeniul educației deschise;
- Excepțiile sunt definite limitativ, restricționând accesul la cursuri online de tipul MOOC (*massive online courses*);
- ORDA și Ministerul Culturii continuă consultările pe marginea propunerii legislative cu actorii interesați.

Poziția Comisiei pentru tehnologia informației și comunicațiilor

Membrii Comisiei pentru tehnologia informației și comunicațiilor au examinat *propunerea de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind dreptul de autor pe piața unică digitală – COM (2016)593* și opiniile exprimate în cadrul dezbaterii care a avut loc pe această temă și au hotărât, cu unanimitate de voturi, să aprobe un proiect de opinie **negativ** asupra acestei propuneri de directive și să ceară Comisiei Europene retragerea proiectului de directivă, având în vedere următoarele:

1. Deficiențele de fundamentare a propunerii de directivă la nivelul Comisiei Europene

Studiile de impact prezentate în preambulul propunerii de directivă sunt lacunare și nu oferă date relevante care să susțină prevederile legislative ale directivei. De asemenea, deși au fost realizate o serie de consultări publice de către Comisia Europeană, rezultatul acestora nu a fost luat în considerare la definitivarea propunerii de directivă care nu corespunde nevoilor utilizatorilor de internet.

2. Limitarea adusă libertății de exprimare și privatizarea monitorizării respectării dreptului de autor

Prevederile propunerii de directivă ar duce la implementarea de modalități de filtrare a conținutului digital de către furnizorii de servicii online. Modalități similare de filtrare au fost deja judecate ca fiind contrare Cartei Drepturilor Fundamentale de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene (cauza Curții de justiție a Uniunii Europene C-360/10, cauză în care s-a hotărât că atunci când unui furnizor de servicii de găzduire i se cere să instaleze un sistem de filtrare a informațiilor reprezintă o încălcare a drepturilor fundamentale). De asemenea, această obligație de monitorizare ar intra în conflict cu Directiva E-commerce 2000. Mai mult, costurile ridicate ale unor programe pentru calculator care să automatizeze filtrarea sunt foarte ridicate și ar prejudicia furnizorii de servicii digitale de tip start-up, care nu își permit acoperirea acestor

costuri. Mai mult, programele automate de filtrare nu recunosc și excepțiile privind utilizarea operelor protejate, riscând să cenzureze parodii sau alte asemenea opere permise de lege.

3. Definirea limitativă a excepțiilor de la protejarea drepturilor de autor și limitările și limitările aduse astfel inovației și competitivității pe piață

Excepțiile în ceea ce privește utilizarea operelor protejate în scopuri educaționale, respectiv în ceea ce privește extragerea de text și date în scop de cercetare sunt aplicabile într-un cadru restrictiv și anume, doar în ceea ce privește formele de învățământ formal, respectiv doar în cazul organismelor de cercetare non-profit. Totodată, bibliotecile nu sunt luate în calcul la definirea acestor excepții, deși există biblioteci cu statut de cercetare.

4. Extinderea drepturilor de autor ale editorilor de presă

Introducerea drepturilor auxiliare de autor ar putea duce la incertitudine juridică și impunerea de costuri pentru utilizarea unor extrase sau distribuirea unui link către conținutul digital al publicațiilor de presă.

În consecință, propunerea de directivă ar amenința cu destabilizarea echilibrului delicat și a abordării orizontale în tratarea răspunderii în privința conținutului online, prin crearea unui regim special pentru drepturile de autor. Totodată aceasta ar limita drepturile utilizatorilor de a folosi materiale protejate în scopuri recunoscute ca fiind legale (parodie, educație, citare etc.) de legislația europeană în vigoare.

**Președinte,
Cătălin Drulă**